

Nationaldagen – ny helgdag

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2004/05:23 Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag samt tre motioner som väckts med anledning av propositionen. I propositionen föreslås att nationaldagen den 6 juni skall bli allmän helgdag fr.o.m. år 2005. Annandag pingst skall samtidigt upphöra att vara allmän helgdag. Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker motionerna.

Till betänkandet har fogats en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Nationaldagen - ny helgdag.....	5
Reservation.....	7
Nationaldagen - ny helgdag (v, mp)	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	8
Propositionen.....	8
Följdmotioner.....	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Nationaldagen - ny helgdag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:253) om allmänna helgdagar. Därmed bifaller riksdagen proposition 2004/05:23 och avslår motionerna 2004/05:K2, 2004/05:K3 och 2004/05:K4.

Reservation (v, mp)

Stockholm den 18 november 2004

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Kenth Högström (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Inger Jarl Beck (s), Henrik S Järrel (m), Anders Bengtsson (s), Tobias Krantz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Gustav Fridolin (mp), Karin Åström (s), Carl-Erik Skårman (m), Liselott Hagberg (fp) och Kenneth G Forslund (s).

Redogörelse för ärendet

Vid riksmötet 2001/02 behandlade riksdagen ett antal motioner med förslag att göra nationaldagen den 6 juni till allmän helgdag. I betänkandet 2001/02:KU9 ansåg konstitutionsutskottet att nationaldagen skall bli allmän helgdag men att det fick ankomma på regeringen att utarbeta ett förslag med den innebörden. Riksdagen tillkännagav för regeringen som sin mening vad utskottet anfört (rskr. 2001/02:139).

Den 5 juni 2003 beslutade regeringen direktiv till en särskild utredare att utarbeta ett förslag som innebär att nationaldagen den 6 juni skall bli allmän helgdag. Utredningen antog namnet 6 juni-utredningen. Utredningen överlämnade i maj 2004 betänkandet Nationaldagen – ny helgdag (SOU 2004:45). Betänkandet har remissbehandlats.

Med anledning av regeringens nu behandlade proposition i ämnet har inkommit skrivelser från bl.a. Landsorganisationen i Sverige, Svenskt Näringsliv och Svenska kyrkan. Vidare har representanter för Svenska kyrkan företrätt inför utskottet.

Utskottets överväganden

Nationaldagen - ny helgdag

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:253) om allmänna helgdagar. Ändringen innebär att nationaldagen den 6 juni skall bli allmän helgdag fr.o.m. år 2005. Annandag pingst skall samtidigt upphöra att vara allmän helgdag. Utskottet avstyrker motionerna K2, K3 och K4. Jämför reservation (v, mp).

Propositionen

I propositionen föreslås att nationaldagen den 6 juni skall bli allmän helgdag. Vidare konstateras att det i Sverige – till skillnad från vad som är fallet i många andra länder – inte är en allmän helgdag på nationaldagen. Som skäl för regeringens förslag anges bl.a. att det svenska språket, den svenska historien, det svenska kulturarvet och det svenska samhällssystemet utgör stora delar av den nationella identiteten som i en tid med ökad internationalisering förefaller bli mer och mer betydelsefull. Att göra nationaldagen till helgdag i Sverige skulle enligt propositionen vara ett sätt att visa att nationaldagen är värd ett större utrymme än den har i dag.

I propositionen föreslås vidare att annandag pingst skall upphöra att vara allmän helgdag.

I sammanhanget slås fast att det skulle medföra betydande kostnader för samhället om införandet av en allmän helgdag leder till en arbetstidsförkortning. Regeringen delar därför 6 juni-utredningens uppfattning att reformen bör finansieras genom att flytta eller ta bort en av de nu befintliga helgdagarna.

En möjlig lösning anges vara att ta bort Kristi himmelfärdsdag som allmän helgdag. Mycket talar enligt propositionen för att det skulle vara den lösning som samhällsekonomiskt skulle vara mest fördelaktig. Ett alternativ är att flytta Kristi himmelfärdsdag från den nuvarande torsdagen till den följande lördagen. Med det alternativet skulle den allmänna helgdagen inte inkräkta på någon vanlig arbetsdag. Det noteras att Svenska kyrkan i remissyttrande hävdar att en sådan ordning är den som minst skulle störa kyrkoårets rytm. Å andra sidan noteras även att Sveriges Kristna Råd förordar att annandag pingst tas bort.

Enligt regeringen kan inte den samhällsekonomiska aspekten vara ensamt avgörande för frågan vilken allmän helgdag som skall flyttas eller tas bort. I likhet med 6 juni-utredningen anser regeringen att trossamfundens uppfattning är viktig när ställning skall tas till vilken helgdag som skall tas bort.

I propositionen noteras att flertalet trossamfund synes vara eniga om att – för det fall den 6 juni införs som allmän helgdag – annandag pingst är den av de kyrkliga helgdagarna vars upphörande skulle föranleda minst negativa konsekvenser.

Även andra argument förs i propositionen fram för att ta bort annandag pingst. Det konstateras att de allmänna helgdagarna är ojämnt fördelade under året. Många helgdagar infaller under våren. Annandag pingst ligger närmast den 6 juni i tiden. Under åren 2004–2023 infaller annandag pingst dessutom i början av juni åtta gånger. Om inte annandag pingst tas bort som allmän helgdag skulle det innebära att det vissa år kommer att bli ytterligare en långhelg under våren förutom Kristi himmelfärdshelgen. Vissa år skulle det dessutom komma att uppstå klämdagar mellan nationaldagen och pingsthelgen. Allt detta kan innebära ytterligare konsekvenser för samhälls-ekonomi.

I fråga om ikraftträdandet föreslås att nationaldagen den 6 juni skall bli allmän helgdag och annandag pingst upphöra att vara allmän helgdag fr.o.m. år 2005.

Motioner

I motion 2004/05:K2 av Mats Einarsson m.fl. (v) föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag att göra nationaldagen den 6 juni till allmän helgdag. Motionärerna anför bl.a. att införandet av nationaldagen som allmän helgdag skulle vara ett steg i fel riktning mot ett ideologiserat nationsbegrepp. Vidare anför att förslaget att ersätta annandag pingst med nationaldagen som helgdag innebär en arbetstidsförlängning.

I motion 2004/05:K3 av Karin Pilsäter (fp) föreslås att riksdagen beslutar att avskaffa annandag pingst som helgdag utan att göra den 6 juni till allmän helgdag. Motionären anför bl.a. att Sverige – till skillnad från många andra länder som firar nationaldagar – inte har någon befrielsehistoria. Vidare anför motionären att det redan finns allför många helgdagar.

I motion 2004/05:K4 av Gustav Fridolin och Mikael Johansson (mp) föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna ser inget behov av att göra nationaldagen till en helgdag. I sammanhanget konstaterar de även att enligt regeringens förslag förlängs årsarbetstiden genom att annandag pingst försvinner som helgdag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet, som ansluter sig till regeringens bedömning, tillstyrker bifall till proposition 23. Därmed avstyrker utskottet motionerna K2, K3 och K4.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstagande har föranlett följande reservation.

Nationaldagen - ny helgdag (v, mp)

av Mats Einarsson (v) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen bifaller motionerna 2004/05:K2 och 2004/05:K4 samt avslår proposition 2004/05:23 och motion 2004/05:K3.

Ställningstagande

Som skäl för sitt förslag att göra nationaldagen den 6 juni till allmän helgdag anför regeringen att ”det svenska språket, den svenska historien, det svenska kulturarvet och det svenska samhällssystemet utgör stora delar av den nationella identiteten som i en tid med ökad internationalisering förefaller bli mer och mer betydelsefull”. Vi delar inte denna uppfattning. Tvärtom menar vi att det är angeläget att motverka ett ideologiserat nationsbegrepp grundat i etnicitet, språk och ”kulturarv” och i stället framhäva det multietniska samhället som naturlig och självklar grund för medborgarrätt och folksuveränitet. Att framhäva nationaldagen, med sin historiska bakgrund i en tämligen inskränkt nationalism, genom att göra den till helgdag vore ett steg i fel riktning. Nationaldagen har i en del sammanhang använts positivt, för att välkomna nya invånare i vårt land och motverka främlingsrädsla. Detta arbete skulle försvåras om dagen gjordes arbetsfri.

Förslaget att ersätta annandag pingst med nationaldagen som helgdag innebär vidare en arbetstidsförlängning. Vi tror inte att stödet i det svenska samhället för att ersätta en långhelg med en ledighet som ibland infaller på en söndag och ibland mitt i en arbetsvecka är stort. I utredningen som föregått regeringens proposition uttryckte de två största fackliga organisationerna sitt missnöje med förslaget. LO och Svenskt Näringsliv har brevlades uppvakttat utskottet för att synliggöra de problem för ingångna kollektivavtal som den skyndsamma förändringen leder till. Även av dessa skäl motsätter vi oss regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2004/05:23 Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:253) om allmänna helgdagar.

Följdmotioner

2004/05:K2 av Mats Einarsson m.fl. (v):

Riksdagen avslår regeringens förslag att göra nationaldagen den 6 juni till allmän helgdag.

2004/05:K3 av Karin Pilsäter (fp):

Riksdagen beslutar att avskaffa annandag pingst som helgdag utan att göra den 6 juni till helgdag.

2004/05:K4 av Gustav Fridolin och Mikael Johansson (båda mp):

Riksdagen avslår regeringens proposition om att göra nationaldagen den 6 juni till allmän helgdag och samtidigt avskaffa annandag pingst som allmän helgdag.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:253)
om allmänna helgdagar

Härigenom föreskrivs att lagen (1989:253) om allmänna helgdagar skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Med allmän helgdag avses i lag eller annan författning

söndagar, däribland påskdagen och pingstdagen,

nyårsdagen, trettondedag jul, första maj, juldagen och annandag jul, även när de inte infaller på en söndag,

långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelfärdsdag, *annandag pingst*, midsommardagen och alla helgons dag.

Föreslagen lydelse

1 §

Med allmän helgdag avses i lag eller annan författning

söndagar, däribland påskdagen och pingstdagen,

nyårsdagen, trettondedag jul, första maj, juldagen och annandag jul, även när de inte infaller på en söndag,

långfredagen, annandag påsk, Kristi himmelfärdsdag, *nationaldagen*, midsommardagen och alla helgons dag.

2 §

Av de i 1 § angivna helgdagarna infaller

nyårsdagen	den 1 januari
trettondedag jul	den 6 januari
långfredagen	fredagen närmast före påskdagen

påskdagen	söndagen närmast efter den fullmåne som infaller på eller närmast efter den 21 mars
-----------	---

annandag påsk	dagen efter påskdagen
---------------	-----------------------

Kristi himmelfärdsdag	sjätte torsdagen efter påskdagen
pingstdagen	sjunde söndagen efter påskdagen

<i>annandag pingst</i>	<i>dagen efter pingstdagen</i>
------------------------	--------------------------------

midsommardagen	den lördag som infaller under tiden den 20–26 juni
----------------	--

Av de i 1 § angivna helgdagarna infaller

nyårsdagen	den 1 januari
trettondedag jul	den 6 januari
långfredagen	fredagen närmast före påskdagen

påskdagen	söndagen närmast efter den fullmåne som infaller på eller närmast efter den 21 mars
-----------	---

annandag påsk	dagen efter påskdagen
---------------	-----------------------

Kristi himmelfärdsdag	sjätte torsdagen efter påskdagen
pingstdagen	sjunde söndagen efter påskdagen

<i>nationaldagen</i>	<i>den 6 juni</i>
----------------------	-------------------

midsommardagen	den lördag som infaller under tiden den 20–26 juni
----------------	--

alla helgons dag	den lördag som infaller under tiden den 31 oktober–den 6 november	alla helgons dag	den lördag som infaller under tiden den 31 oktober–6 november
juldagen	den 25 december	juldagen	den 25 december
annandag jul	den 26 december.	annandag jul	den 26 december.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2005.